

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Att. Gro Beate Vige

Høring om etablering av Sentre for fremragende utdanning

Vi viser til brev av 18.09.09 med høring om etablering av Sentre for fremragende utdanning (SFU).

Høgskolen i Bergen (HiB) er positiv til at Kunnskapsdepartementet følger opp Stjernø-utvalget, når de ber Universitets- og høgskolerådet utrede en ordning med Senter for fremragende utdanning. Høgskolen støtter målsettingen om å premiere og løfte fram høy kvalitet i utdanning og undervisning, for slik å bidra til å heve status for denne virksomheten i høgskoler og universiteter.

Et økt fokus mot undervisning og utdanning kan også være motiverende og stimulerende for institusjonenes eget arbeid med å forbedre kvaliteten i sine utdanninger.

Arbeidsgruppen har, slik Høgskolen i Bergen vurderer det, utarbeidet en god rapport, som beskriver de sentrale sider ved en ordning med Senter for fremragende utdanning. HiB støtter beskrivelsen av at sentrenes hovedinnretning skal bygges på

- Kvalitet i egen undervisning og utdanning
- Innovasjon og utvikling av undervisning og utdanning
- Spredning av kunnskap som kan bidra til fremragende utdanning utenfor senteret selv.

I dagens utdanningsvirkelighet, hvor store deler av ungdomskullene tar høyere utdanning, støtter vi arbeidsgruppens utsagn (s. 14):

"Det er heller ikke urimelig å anta at en del av kunnskapsbasen for de prinsipper og metoder som benyttes i høyere utdanning, er basert på erfaringer og forskning fra en tid da høyere utdanning hadde et langt mindre omfang".

Når en stadig større andel av ungdommen, med varierende bakgrunn og studiekompetanse, tar høyere utdanning, er det svært viktig at undervisningsoppleggene tar hensyn til denne heterogeniteten for å sikre at flest mulig av studentene lykkes i sin utdanning. Sentre for fremragende utdanning vil kunne gi viktige bidrag til tiltak som kan utvikle undervisningsformene, og skape

læring på tvers av institusjoner og faggrenser for å styrke kvaliteten i utdanningen og øke studentenes læringsutbytte.

Sentre for fremragende utdanning vil også kunne bidra til å framheve den gjensidige forutsetningen som gjelder mellom forskning og undervisning i høyere utdanning, som det også argumenteres for både i utredningen og i Stjernø-utvalgets innstilling. Det er her fristende å minne om begrepene "forskningsfri" og "undervisningsplikt".

Et godt utdanningsmiljø forutsetter tette koblinger mellom forskning og undervisning, ikke minst hvordan denne koblingen er organisert og vektlagt for å fremme forskningsbasert undervisning. Også Stortingsmelding 11(2008-2009) Læreren Rollen og utdanningen påpeker at utviklingen av kvalitativ stadig bedre profesjonspraksis impliserer kjennskap til vitenskapens metoder og strategier, og at utdanningen må utvikle slik beredskap hos sine studenter.

Kommentarer til hovedtrekk ved ordningen

HiB støtter arbeidsgruppens forslag til oppgaver, profil og kriterier for ordningen med Senter for framragende utdanning. Nedenfor følger noen utfyllende kommentarer til enkeltpunkter i utredningen.

4.1 Betegnelse

HiB støtter arbeidsgruppen når den foreslår å endre navnet på ordningen til Sentre for fremragende utdanning, fra Sentre for fremragende undervisning, slik Stjernø-utvalget foreslo. Et utvidet fokus til å vurdere utdanningstilbudene som helhet, og på den måten inkludere undervisningskvalitet, de faktorer som påvirker den og læringsmiljø, gir et bredere omfang for sentrenes virksomhet.

4.3 Sentrenes oppgaver og profil

Som nevnt ovenfor mener HiB at innovasjonselementet i et SFU er sentralt. Høgskolen støtter arbeidsgruppens beskrivelse av forventningen til sentrene om å ha ambisjoner om å tilføre vesentlige nye elementer til utdanningene. Sentrene bør bidra til djerpe prosjekter hvor nye undervisnings- og evalueringsformer prøves ut. Da er det viktig at prosjektet har lang nok løpetid til å kunne utføre en tilfredsstillende evaluering og trekke erfaringer fra prosjektet.

Arbeidsgruppen nevner at ansatte ved sentrene også kan utføre undervisning på sin hjemmeinstitusjon, og at slik aktivitet må finansieres av hjemmeinstitusjonen selv. Dette finner vi helt naturlig og ønskelig. Det er viktig at ansatte ved et SFU har nær tilknytning til undervisningssituasjonen, gjerne gjennom egen undervisning. I den grad ansatte ved et senter utvikler en vesentlig endring i et undervisningsopplegg og gjennomfører og prøver ut dette ved en hjemmeinstitusjon, mener HiB at finansieringen av undervisningen må deles mellom hjemmeinstitusjonen og senteret, slik at et senter ikke indirekte subsidieres av hjemmeinstitusjonen.

4.6 Kriterier for tildeling av status som SFU/ 4.7 SFU og andre tiltak

Høy kvalitet og til dels fremragende kvalitet på eksisterende utdanning og undervisning er nødvendige kriterier for tildeling av status som SFU, men ikke tilstrekkelige kriterier. Søkerne må også dokumentere at de har nødvendige kvalifikasjoner, vilje og evne i forhold til forskningsbasert innovativ utvikling av undervisning og undervisnings- og evalueringsformer. Videre skal sentrene også aktivt spre sin kompetanse til utdanningssektoren.

HiB støtter den presiseringen av utdanningskvalitet og innovasjonskvalitet som listes opp på henholdsvis side 36 og 37 i rapporten, og peker spesielt på viktigheten av innovasjonskvalitet, og på utdanningens samarbeid med og relevans for arbeidslivet.

Arbeidsgruppen åpner for at kriteriene kan vektes ulikt. Det er naturlig å diskutere hva som er det sentrale tildelingsprinsippet. Slik vi leser arbeidsgruppen sin rapport, er det allerede oppnådde resultat som gir søknadsgrunnlag. Senterstatusen blir således en belønning for allerede utført arbeid, og incentiv og finansiering til videre arbeid i samme retning. Høgskolen i Bergen ser det slik at utviklingspotensialet også må bli vurdert som grunnlag for tildeling, slik at miljøer som er i god utvikling fram mot en fremragende kvalitet på de ulike områdene, vil være i søkerposisjon.

5.2 Prosedyre for tildeling av senterstatus

Høgskolen vurderer det positivt at arbeidsgruppen legger vekt på at utvelgelsesprosessen skal være preget av innsyn og åpenhet. Informasjon om både søknadsprosessen og de innvilgete søknadene bør være tilgjengelig for alle. Det ligger også et viktig læringselement og inspirasjon i at aspirerende fagmiljø kan ha innsyn i søknader som allerede har lykket i å oppnå senterstatus.

5.4 Antall sentre

Arbeidsgruppen ser for seg at ordningen fullt utbygd vil omfatte 15-18 sentre. Årlig tildeling vil justeres etter antall søkere og kvalitet i søknaden. Vi tror det siste kriteriet nevnt i innstillingen og den skisserte ordningen for å vurdere søknader sikrer at antall sentre holdes på et nivå hvor det er attraktivt å få tildelt senterstatus.

5.5 Tildelingsperiode

Tildelingsperioden virker rimelig. Fem år, med mulighet for forlengelse, gir mulighet for å prøve ut og opprette nye tilnærminger til undervisning og utdanning.

5.6 Økonomisk ramme og finansiering

Høgskolen er tilfreds med forslaget fra arbeidsgruppen om at sentrene skal fullfinansieres, og institusjonene ikke skal bidra med egenandeler til drift. Midler skal brukes til lønn og drift, evt etablering (fysisk opprettelse) eller kjøpe tjenester fra "underleverandører".

Høgskolen tror det er viktig å få fram de forpliktelser vertsinstitusjonene har når det gjelder å overta eller eventuelt videreutvikle virksomheten, når bevilgningsperioden som SFU er over. Vertsinstitusjonene må ha en plan for dette.

5.10 Forvaltning av ordningen

Høgskolen i Bergen mener Kunnskapsdepartementet er en naturlig forvalter av denne ordningen. Høgskolen støtter arbeidsgruppen når den peker på at en slik forvaltning vil hindre at det blir stilt spørsmål om habilitet og/eller legitimitet.

6.3 Særtrekk ved profesjonsutdanningene og 6.4 Arbeidsgruppens anbefalinger

Høgskolen i Bergen stiller seg bak arbeidsgruppen når den mener det er uheldig å etablere egne kriterier for SFU'er for profesjonsutdanningene. Dersom slike sentre ble etablert etter andre krav, med andre betegnelser og kjennetegn, vil ikke det bidra til å realisere målet om hevet status gjennom styrket kvalitet for disse utdanningene. Det vil ha uheldige konsekvenser for omdømmet til profesjonsutdanningene.

Den generelle ordningen skal kunne omfatte alle utdanninger. Arbeidsgruppen foreslår at de generelle kriteriene må omfatte samarbeid med arbeidslivet og praksisordninger. Høgskolen ser imidlertid, slik arbeidsgruppen også gjør, at det kan være behov for supplerende tiltak for å stimulere til utvikling i alle typer utdanning, for eksempel incentivmidler for å styrke profesjonsutdanningene fram mot en søknad om sentertildeling.

For å fastslå om en profesjonsutdanning er fremragende, er det ikke nok å se på fagene selv og akademisk kvalitet. En profesjonsutdanning utdanner til et yrke, og kvaliteten på utdanningen må sees i forhold til i hvor stor grad ferdige kandidater fyller rollen i profesjonen på en god måte. Dette gjelder for både de korte og de lange profesjonsutdanningene. Dermed må profesjonenes og arbeidslivets krav og forventninger til ferdige kandidater spille en viktig rolle i evalueringen av et studieopplegg. Dette må reflekteres i kriteriene for et SFU. Måten utdanningene samarbeider med praksisfeltet på og er i stand til å påvirke praksisfeltet på, er en vesentlig kvalitetsfaktor som kan danne grunnlag for en kunnskapsbasert praksis.

OM PILOT– Sentre for framragende lærerutdanning

I tilknytning til utredningen om SFU har Kunnskapsdepartementet annonsert en intensjon om å starte piloter med SFU innen lærerutdanning. Høgskolen i Bergen støtter dette initiativet. I arbeidet med å implementere rammeplan for ny grunnskolelærerutdanning blir det svært viktig å få etablert sentre med utgangspunkt i å utvikle en mer forskningsbasert og innovativ utdanning, og som samtidig bidrar til god kunnskapsoverføring i sektoren.

Med hilsen

Eli Bergsvik
rektor

Audun Rivedal
høgskoledirektør